

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

विश्वशांति Vishwashanti Vrittant

अंक : १६

डिसेंबर २०१९

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट ऑफिस रिसर्च सेंटर

भारतीय संस्कृती, कला, वेद, शास्त्र, आयुर्वेद व अध्यात्मातील अधिकारी परमपूज्य प्रभाकर सरदेशमुख महाराजांनी १९५४ मध्ये भारतीय संस्कृतीचा जगभर प्रचार व प्रसार करण्याच्या उद्देशाने भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टची स्थापना केली. आयुर्वेद या पुरातन भारतीय वैद्यक शास्त्राच्या सहाय्याने रुग्णांवर उपचार करण्यासाठी १९८४ मध्ये ट्रस्टतर्फे आयुर्वेद रुग्णालय व संशोधन केंद्र सुरु केले. या रुग्णालयात व संशोधन केंद्रातर्फे कॅन्सर, एडस, विलंबित अस्थिभग्न, माता-बालसंगोपन अशा आजारांवर व आरोग्यासंबंधी विषयांवरील संशोधन प्रकल्पांचे काम सुरु आहे. प. पू. प्रभाकर केशव सरदेशमुख महाराजांनी १९९४ मध्ये डॉ. स. प्र. सरदेशमुख व बॉन्डे हॉस्पिटलच्या रेडिओलॉजी विभागाचे विभागप्रमुख डॉ. अरविंद कुलकर्णी यांच्या सहाय्याने वाघोली (पुणे) व मुंबई येथे कॅन्सर संशोधन प्रकल्पास सुरुवात केली. १९९५ मध्ये सोलापूरमधील प्रसिद्ध कॅन्सर सर्जन डॉ. शिरीष कुमठेकर यांच्या समन्वयाने सोलापूर येथे या प्रकल्पाची सुरुवात केली.

कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना वाघोली या ग्रामीण भागात आयुर्वेदीय चिकित्सा, समुपदेशनाच्या जोडीला केमोथेरेपी, रेडिओथेरेपी, शस्त्रकर्म या आधुनिक चिकित्सा पद्धती तसेच कॅन्सर निदानात्मक तपासण्या

एकाच छत्राखाली त्या त्या विभागातील तज्जांकडून वाजवी दरात उपलब्ध व्हाव्यात या दृष्टीने संस्थेच्या वाघोली येथील रुग्णालयात इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट ऑफिस रिसर्च सेंटर मे २०१० पासून सुरु झाले. कॅन्सरसारख्या व्याधीवर इंटिग्रेटेड दृष्टिकोनातून उपचार करणा-या देशातील या वैशिष्ट्यपूर्ण केंद्राचे उद्घाटन तत्कालिन राष्ट्रपती महामहिम सौ. प्रतिभाताई पाटील यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. या केंद्राच्या बाह्यरुग्ण विभागाच्या शाखा आज मुंबई, सोलापूर, कोल्हापूर, नाशिक, औरंगाबाद व नवी दिल्ली - गुडगाव येथे कार्यान्वित आहेत.

आयुर्वेदाच्या सहाय्याने कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना आराम देता यावा, त्यांच्या आयुष्याची गुणवत्ता सुधारता यावी, आयुर्मान वाढविता यावे व केमोथेरेपी तसेच रेडिओथेरेपीच्या दुष्परिणामांची तीव्रता कमी करून या चिकित्सापद्धती अपेक्षित कालावधीत रुग्णांना पूर्ण करता याव्यात, शरीराची प्रतिकारशक्ती वाढवून कॅन्सरचा पुनरुद्धव होऊ नये यासाठी प्रयत्न करणे हे इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट ऑफिस रिसर्च सेंटरमधील आयुर्वेदिक चिकित्सेचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे. सदर कॅन्सर प्रकल्पात चिकित्सा घेणाऱ्या रुग्णांचे 'अ', 'ब', 'क' व 'ड' या ४ गटांत विभाजन केले जाते. केमोथेरेपी, रेडिओथेरेपी व शस्त्रकर्म यापैकी कोणत्याही चिकित्सापद्धतींचा अवलंब न करता केवळ आयुर्वेदिक चिकित्सा घेणारे रुग्ण 'अ' गटात, आधुनिक वैद्यकशास्त्राची चिकित्सा घेऊनही कॅन्सरचा पुनरुद्धव झालेले व आता आयुर्वेदिक चिकित्सा घेणारे रुग्ण 'ब' गटात, केमोथेरेपी व रेडिओथेरेपी बरोबर आयुर्वेदिक चिकित्सा घेणारे रुग्ण 'क' गटात व सर्व आधुनिक वैद्यक चिकित्सा घेऊन कॅन्सरवर नियंत्रण मिळाल्यावर कॅन्सरचा पुनरुद्धव होऊ नये म्हणून प्रतिबंधात्मक आयुर्वेदिक चिकित्सा घेणारे रुग्ण 'ड' गटात समाविष्ट केले जातात. यापैकी 'अ' गटातील रुग्णांत कॅन्सरविरोधी चिकित्सा, 'ब' गटातील रुग्णांत त्या जोडीला रसायन चिकित्सा, 'क' गटातील रुग्णांत केमोथेरेपी व रेडिओथेरेपीचे दुष्परिणामांची तीव्रता कमी करणारी पित्तशामक व पचन सुधारणारी चिकित्सा, तसेच 'ड' गटातील रुग्णांत प्रामुख्याने रसायन व पंचकर्म चिकित्सा उपयोजिली जाते.

चिकित्सा निश्चित करण्यापूर्वी रुग्णांचा गेल्या काही वर्षांचा आहार,

विहार, सवयी, मानसिक स्थिती, रुग्णांचे प्रत्यक्ष परीक्षण, कॅन्सरचे निदान होण्यापूर्वीची लक्षणे, तपासण्या, त्यासाठी अवलंबलेल्या चिकित्सा पद्धती यांची सविस्तर माहिती घेतली जाते. आधुनिक वैद्यकशास्त्रानुसार रुग्णांच्या कॅन्सरची स्टेज, ग्रेड, टी. एन. एम. वर्गांकरण यांचाही अभ्यास केला जातो. या सर्व गोष्टीचा साकल्याने विचार करून रुग्ण व व्याधीच्या बलानुसार शमन, पंचकर्म म्हणजेच शोधन चिकित्सा, अनुषंगिक उपक्रम, रसायन, पथ्यापथ्य, समुपदेशन यापैकी योग्य चिकित्सा निश्चित केली जाते. ठराविक काळाने पुन्हा-पुन्हा रुग्णपरीक्षण करून आयुर्वेदीक चिकित्सेच्या परिणामांचीही तपासणी केली जाते व त्यानुसार पुढील चिकित्सेची निश्चिती केले जाते. डॉ. स. प्र. सरदेशमुख यांच्या मार्गदर्शनाखाली डॉ. विनीता देशमुख, डॉ. वासंती गोडसे, डॉ. श्रीनिवास दातार, डॉ. स्वप्ना कुलकर्णी, डॉ. श्वेता गुजर व अन्य सहकारी आयुर्वेदिक डॉक्टर्स अशाप्रकारे रुग्णांचे आयुर्वेदीयदृष्ट्या रुग्णपरीक्षण व चिकित्सा करतात. संस्थेच्या रुग्णालयात पंचकर्मासाठी स्वतंत्र विभाग असून त्यात तज्ज्ञ पंचकर्म चिकित्सक रुग्णचिकित्सा करतात. रुग्णालयात प्रविष्ट झालेल्या कॅन्सर रुग्णांना नैसर्गिक खतांवर पोसलेल्या भाज्या, धान्य, फळे उपलब्ध व्हावी तसेच दर्जेदार शास्त्रोक्त व अनुभविक औषधांसाठी लागणाऱ्या वनस्पतींची तसेच अतिशय विरळाने आढळणाऱ्या वनस्पतींची नैसर्गिक खतांवर लागवड करण्यासाठी संजीवनी वनौषधी विभाग कार्यरत आहे. नैसर्गिक खतनिर्मितीसाठी गांडूळखत प्रकल्प; देशी गाय, म्हेस - शेळी यांचे औषधी गुणधर्म असलेले दूध व दुग्धजन्य पदार्थ रुग्णांना उपलब्ध व्हावे म्हणून पशुसंवर्धन प्रकल्पही सुरु आहे. कॅन्सर रुग्णांना दर्जेदार औषधे उपलब्ध व्हावी यासाठी अर्थव नेचर हेत्थकेयर प्रा. लि. या संस्थेशी संलग्न फार्मसीत शास्त्रशुद्ध पद्धतीने व आयुर्वेद व आधुनिक वैद्यकाच्या निकषांनुसार स्टॅडर्डायझेशन केलेल्या औषधांचे उत्पादन केले जाते. याचबरोबर डॉ. अरविंद कुलकर्णी, डॉ. तुशार पाटील, डॉ. अनिल संगानेरिया, डॉ. केयुर गुडे, डॉ. दिपक लङ्डा हे आधुनिक वैद्यकातील कॅन्सरतज्ज्ञ रुग्णांना आधुनिक चिकित्सा पद्धतीबाबत मार्गदर्शन करतात. प्रत्येक रुग्णाच्या शास्त्रीय माहितीची संगणकीय नोंद करून त्यावरून आयुर्वेदानुसार कॅन्सरची संभाव्य कारणे, आधुनिक वैद्यकसम्मत निकषांवर सिद्ध झालेले कॅन्सरमधील आयुर्वेदिक चिकित्सेचे योगदान या विषयी शास्त्रीय शोधनिबंध तयार करून आंतरराष्ट्रीय परिषदा, जर्नल्समध्ये प्रसिद्ध केले जातात. टाटा कॅन्सर सेंटरच्या इम्युनॉलॉजी विभागाच्या माजी विभागप्रमुख डॉ. सुधा गांगल, सेल बायॉलॉजी विषयातील तज्ज्ञ डॉ. रजनी भिसे यांच्या बहुमूल्य मार्गदर्शनाखाली सदर विषयांवर संशोधन करून त्यावरील शोधनिबंध तयार केले जातात.

संशोधनाने निश्चित झालेल्या माहितीचा कॅन्सर प्रतिबंध व चिकित्सेसाठी जनसामान्यांना लाभ मिळावा यासाठी संस्थेतर्फे विविध ठिकाणी विनामूल्य कॅन्सर चिकित्सा सल्ला शिबीरे, स्त्रियामधील स्तन व गर्भाशयमुखाच्या कॅन्सर विषयक निदान शिबिरे यांचेही आयोजन केले

जाते. कॅन्सर प्रबोधनासाठी संस्थेतर्फे विविध ठिकाणी कॅन्सर व आयुर्वेद या विषयावरील प्रदर्शने व कॅन्सर प्रबोधनपर व्याख्याने आयोजित केली जातात. तसेच वृत्तपत्रे व नियतकालिकातून, कॅन्सर व आयुर्वेद विषयक लेख प्रसिद्ध केले जातात. संस्थेतर्फे कॅन्सर व आयुर्वेद विषयक पुस्तकेही प्रकाशित करण्यात आली आहेत.

संस्थेतर्फे चालू असलेले व जगभरातील कॅन्सर-आयुर्वेद विषयक संशोधन एका व्यासपीठावर यावे या उद्देशाने दर ५ वर्षांनी संस्थेतर्फे १९९७ पासून “आयुर्वेद फॉर कॅन्सर” ही आंतरराष्ट्रीय परिषद घेतली जाते. यात जपान, जर्मनी, ऑस्ट्रेलिया, अमेरिका, कॅनडा, न्यूझीलंड अशा विविध देशांतील कॅन्सरतज्ज्ञ आपले शोधनिबंध सादर करतात. आजपर्यंत अशा ५ आंतरराष्ट्रीय परिषदा संस्थेने आयोजित केल्या आहेत.

कॅन्सर संशोधन प्रकल्पाच्या या कामाचा आढावा घेऊन डिपार्टमेंट ऑफ अंटॉमिक एनर्जीने २००९ मध्ये संस्थेस कोबाल्ट रेडिओथेरेपी मशिनसाठी अनुदान दिले. तसेच भारत सरकारच्या डिपार्टमेंट ऑफ आयुषने इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट व रिसर्च सेंटरच्या इमारतीच्या उभारणीसाठी व कॅन्सर निदान व चिकित्सेच्या उपकरणांसाठी “सेंटर ऑफ एक्सलन्स” या योजने अंतर्गत अनुदान दिले आहे. कॅन्सरच्या चिकित्सेतील पंचकर्माचे महत्व जाणून सर दोराबजी टाटा ट्रस्टने कॅन्सर रुग्णांच्या पंचकर्म रुग्णालयासाठी अनुदान दिले आहे. संस्थेच्या शास्त्रीय कामाच्या आधारे आयकर विभागाने संस्थेस १०८ व ३५(१)(ii) अंतर्गत दात्यांना आयकरात सवलत मिळण्यास मान्यता दिली आहे.

कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना प्रयोगशालेय परीक्षण व रेडिओलॉजी डिपार्टमेंटच्या प्राथमिक स्वरूपातील सुविधा सध्या उपलब्ध असल्या तरीही सी. टी. स्कॅन, एम.आर.आय, पेट स्कॅन यासारख्या आधुनिक निदानात्मक रेडिओलॉजी विभागातील सुविधा, बायोकेमेस्ट्री, इम्युनॉलॉजी, कॅन्सर जिनेटिक्स-सारख्या अत्याधुनिक प्रयोगशालेय तपासण्यांची सुविधा या रुग्णालयात उपलब्ध व्हावी, ब्रॉकिथेरेपी, आय.एम.आर.टी. या आधुनिक रेडिएशन चिकित्सापद्धतीचाही रुग्णांना लाभ मिळावा अशी प्रकल्पाची भावी योजना आहे. या आधुनिक वैद्यकशास्त्रातील प्रगत तंत्रज्ञाना-बरोबरच आयुर्वेदोक्त मूलभूत सिद्धांतांवर आधारित परिपूर्ण चिकित्सा अधिकाधिक कॅन्सर रुग्णांना उपलब्ध व्हावी यासाठी कॅन्सर रुग्णालयाच्या आयुर्वेद विभागातही अधिक प्रभावी चिकित्सेसाठी अनेक सुविधा व उपक्रम राबविण्याचा संस्थेचा मनोदय आहे. या प्रकल्पाचा संभाव्य खर्च अंदाजे १०० कोटी आहे. आयुर्वेद व आधुनिक वैद्यकशास्त्रातील उपलब्ध उत्तमोत्तम चिकित्सा कॅन्सर रुग्णांना माफक दरात उपलब्ध करून देऊन कॅन्सर चिकित्सा व संशोधन क्षेत्रात चांगल्या प्रकारे प्रयत्नशील रहाण्यासाठी सदर प्रकल्प कटिबद्ध आहे.

व्यथा कॅन्सर रुगणांच्या - फुंकर आयुर्वेदाची रुगणानुभव - १४

Name - BDA	Sex - Male
Type of Cancer	Metastatic Carcinoma of pre - Sternal area with liver metastasis, Stage IV, and Grade III (2002)
Recurrence (2013), Recurrence (2017)	
Age at diagnosis	48 years (2002)
Present age	64 years (2018)
Date of diagnosis	25/10/2002
Duration of Ayurvedic treatment	15 years 5 months (Dec. 2002 to May 2018, patient still under Ayurvedic treatment).
Panchakarma treatment	1 st Set - Vamana – Mar. 2003. 2 nd Set - Basti – Oct. 2009. 3 rd Set - Basti – Aug. 2013.
Status at enrollment w.r.t. Conventional treatment	<ul style="list-style-type: none"> Post Surgery and Chemotherapy. Before Radiotherapy.
Details of Conventional treatment	<ul style="list-style-type: none"> Surgery – <ul style="list-style-type: none"> a) Excision of pea size tumor from sternal region on 10/10/2002. b) D3 Laminectomy with D2-D4 Pedicle screw fixation with D3 transpedicular approach and SOL excision 27/06/2013. c) Excision of lesion from D3 and D5 vertebra and Dorsal vertebral column stabilization – 24/04/2017. Radiotherapy – <ul style="list-style-type: none"> a) Set I - Jan. 2003 to Feb. 2003 b) Set II – Aug. 2013 to Oct. 2013 at ICTRC Wagholi. Patient is on regular follow up with Oncologist at ICTRC, Wagholi, Pune.
Outcome of adjunct Ayurvedic treatment	<ul style="list-style-type: none"> Remarkable improvement in Quality of Life. Tolerated Radiotherapy with minimum side effects In spite of stage IV metastatic disease in multiple organs patient could survive for 15 years 5 months with good Quality of Life.
Survival (DFS / OS)	<ul style="list-style-type: none"> Patient has Overall Survival (OS) of 15 years 5 months. Reported 5 years Relative Survival Rate (RSR) in such cases is 9 to 12 months only.

माझे नाव बाळकृष्ण आंबीकर (वय ६४), आंबी या माझ्या गावात बालपण घालवल्यावर मी चिंचवड येथे स्थायिक झालो. माझा दुग्धव्यवसाय होता व व्यवसाय चांगला चालू असताना २००२ साली मला कर्करोग असल्याचे निदान झाले. सुरवातीला मी रेडिओथेरेपी आणि केमोथेरेपी घेतली पण त्याचे साईड इफेक्ट खूप होते. मग मला वाघोली येथील कर्करोग संशोधन प्रकल्पाबद्दल माहिती मिळाली. मी गेली १५ वर्ष नियमाने आयुर्वेदिक औषधे घेत आहे. २०१३ साली माझ्या मज्जारज्जू मध्ये एक गाठ आली व माझी सर्जरी झाली. पण मी आयुर्वेद औषधे घेत असल्याने २ महिन्यात रिकवर झालो आणि पहिल्यासारखे आयुष्य जगू लागलो. डॉ. सरदेशमुख सरांनी मला फक्त औषधेच नाही तर जीवनाकडे पाहण्याचा आत्मविश्वास दिला. वाघोली येथे माझी पंचकर्म चिकित्सा देखील झाली. वमन चिकित्सेचा माझा अनुभव फारच चांगला होता. डॉ. देशमुख मँडम यांनी देखील वेळोवेळी योग्य मार्गदर्शन केले. वाघोली येथील सर्व डॉक्टर्स आणि इतर कर्मचारी वर्ग यांच्या रुग्णसेवेप्रती असलेल्या तळमळीला तोडच नाही. वाघोलीला आले की एक सकारात्मक उर्जा मिळते आणि माणूस बरा होतो. आजाराची भीती न दाखवता त्याकडे सकारात्मकतेने पाहून बरे करण्याची किमया येथे केली जाते. जसे बरेच ठिकाणी आजाराची भीती दाखवून वाढीव खर्च केले

जातात तसा प्रकार येथे नाही. रुग्ण बरा होण्यासाठी ट्रीटमेंटचा विचार आधी केला जातो. रुग्णांची आर्थिक बाजू पाहून त्यांना मदत दिली जाते. आज मागे वळून पाहताना जाणवते की जर मी वाघोली कर्करोग संशोधन प्रकल्पात आलो नसतो तर माझे आयुष्य एवढे सुसव्य झाले नसते. आज मी १६ वर्ष आनंदाने आयुष्य जगत आहे व त्याबद्दल मी भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट यांच्या इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँण्ड रिसर्च सेंटरचा आभारी आहे. येथील रुग्णालय हे एक घर वाटते व परिवातील सदस्य जशी काळजी घेतात तसे डॉ. सरदेशमुख सर, डॉ. देशमुख मँडम आणि त्यांची संपूर्ण टीम कर्करोग संशोधनाप्रती समर्पित आहे.

विक्रतची दुखणी - कफाचे विकार

वरचेवर होणारे सर्दी, खोकला, सायनस हा डोकेदुखीचा विषय, यामागील कारणांचा वेध घेतला असता धूळ-धूर यांचे वाढते प्रदूषण, ए.सी.चा अति संपर्क, फ्रीजचे पाणी इ. सारख्या थंड पदार्थाचे अति सेवन, दुपारी जेवल्यानंतर झोपणे यासारखी अनेक कारण आढळून येतात.

वरचेवर उद्भवणाऱ्या या कफाच्या विकारांवर आपण आयुर्वेदोक्त योग्य आहार-विहार-उपक्रमाने निश्चितच नियत्रण मिळवू शकतो. उन्हाळ्यात प्रीजच्या पाण्याऐवजी चंदन-वाळा घातलेल्या माठातील पाण्याचा वापर, तसेच शीतपेयाऐवजी लिंबाचे, कोकमाचे, वाळ्याचे सरबत श्रेयस्कर! आईस्क्रीम, शीतपेये यांचे कडाक्याच्या थंडीत सेवन करण्याची सध्या फॅशनच आहे, जी सर्दी-खोकल्यासारख्या कफ विकारांना आमंत्रणच देते.

दुपारी जेवल्यानंतर झोपणे यामुळे शरीरात कफदोष वाढतो व सर्दी-खोकल्यासारखे विकार बळावतात म्हणूनच गृहिणीनीही दुपारी जेवल्यानंतर तासंतास झोपण्याऐवजी खुर्चीत बसूनच १०-१५ मिनिटांची वामकुक्षी घ्यावी. शिफ्ट ड्युटी असण्यांनी दुपारी जेवणानंतर झोपण्याऐवजी जेवणापूर्वी झोप घ्यावी.

धूळ-धूरामुळे होणारी अलर्जिक सर्दी टाळण्यासाठी उत्तम उपाय म्हणजे नस्य. रोज रात्री झोपण्यापूर्वी गाईच्या तूपाचे दोन-दोन थेंब दोनही नाकपुड्यात घालावेत. सकाळी उठल्यावर हळद मीठाच्या कोमट पाण्याने गुळण्या कराव्यात, जेणेकरून घशातील चिकट कफ निघून जाईल. घशात खवखव होण्याची सवय असल्यास रात्री झोपताना एक चमचा मध, एक चिमूट हळद असे मिश्रण घ्यावे. थंडीत व पावसाळ्यात कोमट पाणी प्यावे.

**भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित
इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटर, वाघोली,
पुणे तर्फे आयोजित “विनामूल्य कॅन्सर आयुर्वेदिक
चिकित्सा सल्ला शिबिर” (१५/१२/२०१९)**

प्रतिवर्षाप्रमाणे भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटर, वाघोली – पुणे तर्फे, रविवार दिनांक १५ डिसेंबर २०१९ रोजी प्रा. सुरेंद्र गावस्कर सभागृह, दुसरा मजला, १७२, नायगाव क्रॉस रोड, मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय बिल्डींग, शारदा सिनेमा जवळ, दादर (पूर्व), मुंबई -१४ येथे सकाळी ९ ते दुपारी १२ या कालावधीत “विनामूल्य कॅन्सर आयुर्वेदिक चिकित्सा सल्ला शिबिर” आयोजित करण्यात आले. शिबिराची सुरुवात इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटरच्या मुंबई केंद्रात २००६ पासून नियमितपणे घेतलेल्या आयुर्वेदीय चिकित्सेने लाभ झालेल्या डॉ.ऋजुता कुशलकर व मुंबई केंद्रातील ज्येष्ठ सहाय्यक कर्मचारी श्रीमती शशिकला शिवलकर यांच्या हस्ते दीपप्रज्जलन तसेच आयुर्वेदाचे आद्य दैवत भगवान धन्वंतरीपूजन व डॉ.श्रीनिवास दातारांवारा धन्वंतरीस्तवनाने झाली.

इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटर, वाघोली, पुणे चे रिसर्च डायरेक्टर डॉ. स. प्र. सरदेशमुख, रिसर्च असोसिएट डॉ. स्वप्ना कुलकर्णी, असिस्टेंट डायरेक्टर डॉ. श्वेता गुजर, डॉ. श्रीनिवास दातार व सहकारी तज्ज डॉक्टरांनी कॅन्सरग्रस्त रुग्णांची तपासणी करून चिकित्सेबाबत सल्ला दिला. एकूण ४० कॅन्सरग्रस्त रुग्णांनी शिबिराचा लाभ घेतला.

डेप्युटी डायरेक्टर डॉ. विनीता देशमुख व असिस्टेंट डायरेक्टर डॉ.सौ.वासंती गोडसे यांनी “पंचकर्म ” या शरीर शुद्धी करून व्याधीप्रतिकारक्षमता वाढवणा-या आयुर्वेदातील वैशिष्ट्यपूर्ण चिकित्सेचे महत्त्व विशद करून याबाबत कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना मार्गदर्शन केले.

इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटरच्या मुंबई केंद्रात आयुर्वेदिक चिकित्सा घेणा-या सौ. संजना साटम यांनी पंचकर्म चिकित्सेच्या उपयुक्ततेबाबत स्वानुभव कथन केले. तसेच डॉ.ऋजुता कुशलकर यांनी अन्य कॅन्सरग्रस्त रुग्णांशी संवाद साधून त्यांचे मनोबळ उंचावले.

शिबिराच्या निमित्ताने भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटर, वाघोलीच्या कार्याच्या माहितीचे दृक - श्राव्य सादरीकरण करण्यात आले.

या कार्यक्रमातंगत जनसामान्यांत कॅन्सर व आयुर्वेद या विषयाबाबत प्रबोधन व्हावे म्हणून “कॅन्सर - आयुर्वेद” विषयक प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले. प्रदर्शनाव्वारे कॅन्सरचा आयुर्वेदीय दृष्टिकोन ,संभाव्य कारणे, अवयवविशिष्ट कॅन्सरची लक्षणे, कॅन्सर निदानविषयक तपासण्या, कॅन्सरची चिकित्सा, कॅन्सरच्या चिकित्सेत समुपदेशनाचे महत्त्व, पथ्यकर आहार , कॅन्सर प्रतिबंधात्मक उपायविषयक माहिती मांडण्यात आली.

शिबिराच्या निमित्ताने भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट तर्फे प्रकाशित पुस्तके, पथ्यकर आहार उत्पादने विक्रीसाठी उपलब्ध होती. शिबिराच्या आयोजनासाठी डॉ. विनीता आवळकंठे, डॉ. विजय राडये, डॉ. सुषमा भुवड, सौ. तृप्ती डफरे, सौ. ऋतुजा इंगवले, सौ. संजना येरुणकर, श्री. गोविंद पवार, सौ. पलक परब, कुमारी यशश्री चव्हाण, श्रीमती शशिकला शिवलकर, श्री. जयदीप साळुंखे, श्री. शशिकांत शिर्सेकर व श्री. नरेश कांबळे तसेच मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय व साधना विद्यालयाचे बहुमोल सहकार्य लाभले.

या अंकातील सर्व उपाय आयुर्वेदिक वैद्यांच्या मार्गदर्शनाखाली योजावेत.

❖ देणगीद्वारांना निवेदन ❖

आयकर अधिनियम 35 (1) (ii) व 80 (G) अंतर्गत देणग्या चेक / डिमांड ड्राफ्टने ‘भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट’ या नावाने स्वीकारल्या जातील.

प्रकाशक : भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

संपादक : डॉ. सदानंद प्र. सरदेशमुख

विश्वास्ति धाम, केसनंद रोड, वाघोली, पुणे - ४१२२०७,
फोन : ०२०-६७३४६००० / ९५४५५०८८९०

ईमेल : vsv@bsdt.in, वेबसाईट : www.bsdt.in

आयुर्वेद महाविद्यालय : ०२०-६७३४६१५२

आयुर्वेद हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६१०४ / ६९३०

इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६००० / ६९२९

अर्थर्व नेचर हेल्थकेअर प्रा.लि. : ०२०-२०२६१३६४, ८४४६००९३७६

प्रकाशन समिती सदस्य : डॉ. वासंती गोडसे, डॉ. पल्लवी मोदे, श्री. राधेश कुलकर्णी, श्री. श्याम शितोळे